

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

XXIII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

*Присвячена пам'яті д.е.н., професора,
заслуженого діяча науки і техніки України
ОЛЕКСІЯ СЕРГІЙОВИЧА БОРОДКІНА*

**РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ,
АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ**

КИЇВ 2025

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

XXIII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

*Присвячена пам'яті д.е.н., професора,
заслуженого діяча науки і техніки України
ОЛЕКСІЯ СЕРГІЙОВИЧА БОРОДКІНА*

**РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ,
АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ**

Київ – Інтерсервіс – 2025

УДК: 657.1; 657.36; 657.6

Р 64

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії статистики, обліку та аудиту
(протокол № 10 від 08 травня 2025 р.)

Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія, методологія, організація : збірник тез доповідей учасників XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. 213 с.

ISBN 978-966-999-520-9

Тези Всеукраїнської наукової конференції містять результати, пошукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування та аудиту. Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, наданої в рукописах, та залишає за собою право не поділяти погляди деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті на конференції.

ISBN 978-966-999-520-9

Редакційна колегія

Голова редакційної колегії:

Осауленко О. Г. – академік НАН України, доктор наук з державного управління, професор, ректор Національної академії статистики, обліку та аудиту

Заступник голови:

Шульга С. В. – проректор з науково-педагогічної та фінансово-економічної роботи Національної академії статистики, обліку та аудиту, доктор економічних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Афанас'єва І. І. – завідувач кафедри обліку, аудиту та оподаткування Національної академії статистики, кандидат економічних наук, доцент;

Пилипенко О. І. – декан обліково-статистичного факультету Національної академії статистики, обліку та аудиту, доктор економічних наук, доцент;

Овсюк Н. В. – професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту, доктор економічних наук, професор;

Шевчук В. О. – професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту, доктор економічних наук, професор;

Баланюк І. Ф. – завідувач кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор економічних наук, професор;

Куцик П. О. – ректор Львівського торговельно-економічного університету, доктор економічних наук, професор;

Малюга Н. М. – завідувач кафедри обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, доктор економічних наук, професор;

Павлова Г. Є. – декан факультету обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету, доктор економічних наук, професор.

Учений секретар конференції:

Нечипорук Н. В. – доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування Національної академії статистики, обліку та аудиту, кандидат економічних наук, доцент.

Мирошниченко І. В. Оцінка фінансів в аудиторській фірмі	145
Сагін Д. А. Супутні послуги в аудиторській фірмі	147
Ткаченко О. С. Аналітичні процедури в аудиті ефективності системи винагород	150
Чопляк Є. І. Міжнародний стандарт аудиту 560 «Події після звітного періоду»: аудиторські процедури та оцінка доказів	153
Шульга С. В. Міжнародний стандарт аудиту 501 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів»	157

СЕКЦІЯ 4

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ З МЕТОЮ ВИЯВЛЕННЯ ВНУТРІШНІХ РЕЗЕРВІВ ПІДПРИЄМСТВ

Afanasieva I. I., Pustova U. K. Information support and methods of analyzing operating costs of a commercial enterprise	160
Брикайло Є. Б., У Цянь Оцінювання інструментів стимулювання інвестиційної діяльності підприємств	163
Ковернінська Ю. В., Заїчко І. В. Стратегічний фінансовий аналіз у контексті антикризового фінансового управління	165
Лиса О. В. Інвестиційна активність і проблемні аспекти інвестиційної діяльності в Україні	168
Мазурик В. Р. Інтеграція стратегічного обліку та аналітики для підвищення ефективності бізнес-процесів	170
Одношевна О. О. Оптимізаційні аспекти щодо здійснення економічного аналізу, як елемента підвищення ефективності функціонування підприємства	173

Ткаченко О. С.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку, оподаткування

та управління фінансово-економічною безпекою;

Дніпровський державний аграрно-економічний університет (м Дніпро)

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВІНАГОРОД

Кожне підприємство має свою власну систему винагород співробітників, що відображає цілі, що стоять перед ним, управлінську філософію керівників, традиції, а також враховує ресурси, що знаходяться в його розпорядженні. Ще 50-60 років тому всі керівники організацій самі розробляли системи винагород, які базувалися на індивідуальних знаннях про заохочення. Але з розвитком знань про управління персоналом та підприємством загалом на допомогу керівникам прийшли консультативні компанії, які розробляють формування винагород з наукової точки зору, на основі узагальненої статистики організацій з усього світу.

Спираючись на аналітичні процедури, які відіграють важливу роль для обґрунтування думки аудитора, людина обґрунтовує свою думку про достовірність звітності та дотримання принципу безперервності діяльності організації.

На думку авторів Винниченко Н.В. та Федяй А.Ю.: «Аналітичні процедури – це тип процедур, що використовуються під час аудиту. Ці процедури можуть вказувати на можливі проблеми з фінансовими записами клієнта, які потім можуть бути досліджені більш ретельно» [1]. Аналітичні процедури використовуються при плануванні аудитором характеру, тимчасових рамок та обсягу аудиторських процедур, а також як аудиторські процедур перевірки по суті та перевірок, що передбачають базову оцінку фінансової звітності на завершальній стадії аудиту.

До способів здійснення аналітичних процедур відносять просте порівняння, комплексний аналіз із застосуванням складних статистичних методів та ін. Предметом професійного судження є вибір процедур, способів та рівня їх застосування. *Сутність аналітичних процедур у роботі аудитора поділяється на такі процеси:*

1. Процес аналізу взаємозв'язків між даними різних форм бухгалтерської звітності та реєстрів бухгалтерського обліку (як даних синтетичного обліку, так і аналітичних рахунків), а також між інформацією бухгалтерського обліку та натуральними показниками.

2. Порівняльний процес даних, які є зараз, з інформацією за минулі періоди. Підсумки порівняння істини лише тоді, коли не відбулося суттєвих змін у фінансовому та організаційному плані.

3. Процес порівняння фактичних даних із планованими. При цьому можливо виникнення «вузьких місць»: нереалістичне складання планів;

підготовка фактичної інформації під плановану.

4. Процес застосування моделі з використанням логічного взаємозв'язку між рахунками, тобто планова собівартість товарів, що реалізуються, встановлюється на основі темпів приросту фактичного валового доходу порівняно з плановим.

5. Порівняльний процес даних з інформацією підприємств, діяльність яких ідентична. Подібні порівняння допомагають встановити частку організації на ринку, а порівняння отриманих показників дозволить визначити динаміку конкурентоспроможності організації.

6. Процес розгляду незвичайних відхилень та його причин. До них входять тільки ті відхилення, які мають суттєвий характер. При фіксації таких відхилень – як правило, не аналітичним способом, а докладним розбором – розглядаються причини, що вплинули на відхилення. Як результат дослідження виступає виявлення ступеня впливу такого роду відхилень на вірність і об'єктивність бухгалтерської звітності.

Грунтуючись на вищевикладеному, під аудиторськими процедурами розуміють сукупність певного порядку та послідовності вироблених аудитором дій для отримання необхідного аудиторського доказу на конкретних дільницях аудиту.

На переконливість доказів, отриманих під час аналізу, впливають такі умови:

– перед перевіркою характер: дані, що знаходяться в інформаційній базі, можуть отримати в собі неточності та розбіжності, що може викликати сумнів у достовірності оцінки показників та реальних економічних процесів;

– обов'язкова наявність професійного досвіду та стажу аудитора, компетентності аудитора у виборі та застосуванні методів економічного та статистичного аналізу, знання економічних закономірностей, факторів, галузевих та внутрішньогосподарських особливостей підприємств, інтерпретації співвідношень та змін показників;

– наявність та сумісність показників, обраних за базу порівняння: плани та кошториси мають бути розроблені особою, яка перевіряє, а галузеві дані – відповідати виду діяльності підприємства, що перевіряється, регіональним особливостям, що для багатопрофільних підприємств не завжди прийнятно;

– надійність оцінки порівнюваних показників: наприклад, достовірність прогнозів, нормативних та планових значень, даних минулих років.

Мета аудиту винагород – це експертиза дотримання інтересів працівників та кадрової політики організації в питаннях винагород, тобто оцінка місця і ролі винагород в загальній системі оплати праці, оцінка можливості посилення стимулюючих функцій винагород, що дозволяють вибірково впливати на результати індивідуально-колективної праці [3]. Основну мету аудиту системи винагород слід розглядати у широкому розумінні як думку аудитора про достовірність даних бухгалтерського обліку винагород бюджетної установи, розкриття інформації у бухгалтерській (бюджетної) звітності, про ефективність системи внутрішнього контролю, стимулюючих заходів, кадрової політики

особи, що перевіряється.

Аналітичні процедури є однією з основних процедур, застосовуваних аудитором у процесі перевірки розрахунків із персоналом по винагородам. Аналітичні процедури перевірки винагород можуть сприяти виявленню ризику суттєвого спотворення показників розрахунків за винагородами особи, що перевіряється і навіть визначити обґрунтованість їх нарахування, виявити взаємозв'язок з іншими показниками звітності.

Проведення аналітичних процедур аудитор не може замінити на перевірки суті у разі визначення розрахунків за винагородами суттєвими. У цьому разі лише перевірки по суті можуть надати аудитору надійні та належні аудиторські докази.

Однією з цілей застосування аналітичних процедур під час перевірки винагород є оцінка схильності статті звітності до істотного спотворення. Відповідно до МСА 520 «Аналітичні процедури» поняття «аналітичні процедури» визначено як оцінку фінансової інформації за допомогою аналізу можливих взаємозв'язків між фінансовими та не фінансовими даними. Для обліку винагород дане поняття має безпосереднє значення, особливо коли аудитору необхідно розглядати показники, якими розраховуються винагороди [2].

Аудитор може провести такі аналітичні процедури:

- аналіз показників, на основі яких побудований розрахунок винагороди;
- аналіз можливості отримання достовірної інформації про показник, на основі якого побудовано розрахунок винагороди;
- аналіз вартісного вираження розрахунку винагороди та показника, на основі якого проводиться розрахунок винагороди;
- аналіз та зіставлення винагород у різних підрозділах, у яких встановлено ідентичні показники розрахунку винагород;
- аналіз та зіставлення розміру винагород, встановлених в організації, із середньогалузевими значеннями.

Аудит системи винагород у бюджетній установі входить до числа трудомістких видів аудиту бюджетної організації. Операції нарахування та виплати винагород у бюджетних установах, а також їх бухгалтерський облік, як правило, є численними, їх здійснюють у систематичному порядку, самі операції є різноманітними та враховують специфіку конкретної установи. Аналітичні процедури відіграють найважливішу роль для обґрунтування думки аудитора про достовірність звітності, і навіть його відповідності дотримання принципу безперервності діяльності фірми.

Аналітичні процедури є методом отримання аудиторських доказів, які включають виявлення, аналіз та оцінку співвідношень між фінансово-економічними показниками діяльності підприємства, яке перевіряється, що дозволяє оцінити достовірність і повноту подання інформації в звітності, що перевіряється.